

puno oslobođenje od stoljetne bizantinske hegemonije, preagne Bela II. (III.) da prenese bivšu ulogu Bizanta na Ugarsku. Time je doduše označio ugarskoj politici pravac za više vijekova, no zato se raskrsti sa Srbima i Bugarima. Taki su neprijateljski odnosi i takove težnje ugarskih kraljeva potrajale sve do osmanlijske najezde, idući nehotice ovoj na ruku. Kao što se nekoć car Manuil služio porodičnim sporovima u pitanju nasljedstva u Ugarskoj, tako uzeše odsada Bela i njegovi nasljednici iskorištavati vjerske prilike na Balkanskom poluotoku u svoje političke svrhe.

Zadar. Radi Zadra, koji se vratio pod vlast kralja Bele još 1180., došlo je već 1181. do rata. Mlečani su kroz desetak godina velikom silom i golemim troškom neprestano udarali na nj, ali Zadar se ipak održa, odbivši hrabro sve juriše na kopnu i moru. To prinudi dužda Henrika Dandola, da sklopi primirje, koje se jednako produljivalo, a da do mira nije došlo.

Feudalizacija hrvatskog plemstva. Čini se, da se je u tom ratu odlikovao Bartol, sin prvoga nam poimence poznatoga Krčkog kneza Dujma; kralj ga obdari 1193. modruškom županijom uz obvezu, da će vršiti on i njegovi baštinci vojnu službu u kraljevoj vojsci unutar državnih granica sa 10 oklopnika, izvan granica sa četiri, „a dolazit će na (kraljev) poziv onda, kad bude sva hrvatska vojska po kraljevoj zapovijedi pozvana.“ Ovom darovnicom položena je osnova čuvenoj hrvatskoj porodici, prozvanoj početkom XV. vijeka Frankapani. Po svojoj prilici nekako oko istoga vremena kralj Bela potvrdio i bibrskom županu Miroslavu od plemena Šubića posjed županije bibrske, a Stjepanu od plemena Babonića, županu vodičkome i njegovim potomcima, docnije prozvanima knezovi Blagajski, čitavo zemljište između Une i Sane (u današnjoj sjeverozapadnoj Bosni). Ovim darovnicama postadoše ovi drevni hrvatski plemići kraljevski vazali. I tako se stao među hrvatskim plemstvom širiti feudalizam po zapadno-evropskom uzoru, a na štetu staroga plemenskoga uređenja, ili drugim riječima: hrvatsko se plemstvo počelo od toga vremena unaprijed sve to više izjednačivati s ugarskim.

Reforme Bele II. (III.) Vladanje Bele II. (III.) veoma je važno i značajno po Ugarsku i Hrvatsku ne samo zbog spoljašnjih događaja, nego i radi unutarnjih reforma. Od Kolomana dalje on je bio prvi kralj, koji bješe naučno odgojen, primivši političku obrazovanost